

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott

§ 105

Yttrande avseende Remiss av Slutbetänkande SOU 2022:21 – Rätt för klimatet (M2022/01364)

Beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott godkänner miljö- och stadsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande och skickar det till Regeringskansliet. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden hänvisar till tjänsteskrivelse daterad den 4 oktober 2022 vad gäller yttrande i ärendet.

Yttrande

Förvaltningen har granskat utredningen och i synnerhet den sammanfattning som redovisats i SOU:n.

Förvaltningen ställer sig positiv till presenterad utredning och i den givna förslag, men vill belysa att det är viktigt kommunens egenbestämmande kvarstår trots att länsstyrelsen i samråds- och granskningsförfarandet i de olika planprocesserna ska verka för åtgärder som styr samhällsplaneringen mot ett transporteffektivt samhälle. Begreppet ”verka för” får inte innebära att länsstyrelsen förhindrar kommunala planer med stöd av de förändringar som föreslås i PBL. Det måste i stället ses som att kravet på Länsstyrelsen som rådgivare i planfrågor ökar. Länsstyrelserna får även ett större och tydligare ansvar att vara den myndighet som tar fram ett samlat planeringsunderlag som kommunerna kan beakta vid framtagande av detaljplaner. Planeringsunderlaget för respektive län bör även samverka med planeringsunderlag från närliggande län samt aktuella regioplaner.

I förslagen till förändringar i miljöbalken återfinns det under kap 2 §6 ett förslag till tillägg ” För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås - med minsta klimatpåverkan eller största bidrag till att minimera klimatförändringar.” som får ses som särskilt positiv då detta enligt förvaltningens mening även beaktar påverkan under byggnation och anläggning.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott

Forts § 105

Beträffande föreslagna åtgärder för att möjliggöra en snabbare utbyggnad av elnätet vill förvaltningen särskilt belysa att kapacitetsbristen i södra Sverige idag bedöms vara ett hinder för en hållbar utveckling på kort sikt. Det är därför ytterst viktigt att man snabbt vidtar föreslagna åtgärder.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har erhållit Klimaträttsutredningens slutbetänkande SOU 2022:21 – Rätt för klimatet på remiss för yttrande senast den 7 november 2022. Klimaträttsutredningens slutbetänkande redovisar förslag till ändringar av lagstiftningen inom tre områden: främja bidrag till klimatomställningen, underlätta byggande av elnät och ett transporteffektivt samhälle. Aktuell utredning är ett följduppdrag av tidigare redovisad utredning En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden (SOU 2021:21). Detta då Regeringen beslutade att ge utredaren i uppdrag att utreda möjligheten att väga klimatnytta mot negativ påverkan på människors hälsa och miljön, genom en särskild avvägningsregel i miljöbalken eller på annat sätt, och lämna nödvändiga författningsförslag (dir. 2021:05).

Främja bidrag till klimatomställningen

I utredningen framgår det bland annat att utredningen har haft i uppdrag att utreda möjligheten att väga klimatnytta mot negativ påverkan på människors hälsa och miljön genom en särskild avvägningsregel i miljöbalken eller på annat sätt. Betänkandet innehåller en analys av hur stort det rättsliga utrymmet är för att ge klimat större tyngd i förhållande till andra skyddsintressen enligt miljöbalken. Analysen visar att det sannolikt finns ett visst rättsligt utrymme men att det är mycket begränsat. Utredningen föreslår dock att platsvalsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken klimatanpassas så att det även ska beaktas att ändamålet med verksamheten eller åtgärden ska kunna uppnås med minsta klimatpåverkan eller största bidrag till att minimera klimatförändringar när en plats ska väljas. Utredningen konstaterar vidare att verksamhetsutövare tidigt behöver få vägledning om när och hur en planerad verksamhet kan orsaka påtaglig skada på totalförsvarets intressen och hur en eventuell konflikt skulle kunna lösas. Med sådan vägledning skulle en verksamhetsutövare kunna göra de justeringar av ansökan som behövs för att inte försvaret ska motsätta sig verksamheten. Utredningen bedömer att det varken är lämpligt eller möjligt för Sverige att driva ändringar i EU-rätten som försvagar skyddsintressen i form av t.ex. miljökvalitetsnormer eller skyddet för fåglar eller andra arter i EU:s naturvårdsdirektiv.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott

Forts § 105

Elnät

Utredningen konstaterar att den förväntade omställningen av energiproduktionen, kraftigt ökad elanvändning framöver och åldrat elnät innebär stora behov av anpassning och utbyggnad av elnätet. Utredningen har därför sett över lagstiftningen i syfte att förbättra förutsättningarna för att planering och prövningar som berör elnätsbyggnation ska ta hänsyn till elektrifieringens betydelse för klimatomställningen och i syfte att bidra till en snabbare process för att förnya, förstärka och bygga ut elnätet. Förslagen exemplifierar också hur sektorslagstiftning kan ses över för att främja verksamheter som bidrar till klimatomställningen. Vissa förslag syftar även till att främja att system- och beredskapsperspektiv kan beaktas vid koncessionsprövningen.

Transporteffektivt samhälle

För att vara i linje med Sveriges långsiktiga klimatmål om nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2045 behöver transportsystemets klimatomställning stå på tre ben: transporteffektivt samhälle, hållbara förnybara drivmedel inklusive elektrifiering samt energieffektiva fordon och fartyg. Enligt utredningen krävs en utveckling mot ett transporteffektivt samhälle där trafikarbetet med personbil, lastbil och inrikes flyg minskar för att transportsektorns klimatomställning ska ske på ett miljömässigt och socialt hållbart sätt samt för att den ska vara robust mot förändrade omvärldsförutsättningar.

Utredningen föreslår att länsstyrelsens roll i den fysiska planeringen ska stärkas i syfte att ge de övergripande transportpolitiska målen ett större genomslag i den fysiska planeringen på kommunal och regional nivå. De föreslagna ändringarna i PBL och i länsstyrelseinstruktionen ger stöd för att länsstyrelsen i samråds- och granskningsförfarandet i de olika planprocesserna ska verka för åtgärder som styr samhällsplaneringen mot ett transporteffektivt samhälle. Utredningens förslag ger alltså stöd för att de transportpolitiska målen ska ges ett ökat genomslag i den fysiska planeringen på kommunal och regional nivå.

Sänt till:
Regeringskansliet

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott

Justering

Utdraget bestyrkes